

EBÛ TURÂB EN-NAHŞEBÎ HZ. (2)*

Eüzü bi'llâhi mine's-şeytâni'r-racîm,

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi hakka hamdihî, nahmedühû bi-cemîi mehâmidih... Lehü'l-hamdü kemâ yenbagî li-celâli vechihî ve li- azîmi sultânih... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahibihî ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn... Emmâ ba'd:

Aziz ve muhterem cemaat-i müslimîn!

Allah fırsat verdikçe burada, çok mühim tasavvufî bir eser olan, Ebû Abdurrahmân es-Sülemî'nin kaynak kitap olan, mühim eser olan *Tabakâtü's-Süfiyye'sini* okuyoruz. Bizim bulunmadığımız haftalarda da, vaiz kardeşlerimiz vaaz veriyorlar, gene boş geçmiyor burası ama, bunu biz okuyoruz, takip ediyoruz. Bu kitabın 149. sayfasına geldik. Ebû Turâb en-Nahşebî'nin hayatını okuduk, bir hadis rivâyet etmiş, onu okuduk, ondan sonra buraya geldik. 149. sayfanın 6. paragrafında kalmışız, oradan okuyacağız.

Bunların okunmasına, izahına geçmeden önce Peygamber SAS Efendimiz'in ruh-u pâkine bizden bir hediye-i Kur'âniye olsun acizâne, muhibbâne; sonra Peygamber Efendimiz'in âline, ashâbına, etbâına, evliyâullah, mürşidîn-i

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

kâmilîn ve evliyâ-i mukarrabînin ruhlarına, sâdât u meşâyih turuk-u aliyyemizin ervâhına hediye olsun diye;

Bu diyarları Allah rızası için cihad edip fethetmiş olan fatihlerin, şehidlerin, gazilerin, mücahidlerin ruhlarına hediye olsun diye; bu diyarlarda medfun bulunan enbiyaullah, evliyaullah sahabe-i kirâm, şehidler, gaziler, mücahidlerin ruhlarına hediye olsun diye;

Uzaktan yakından buraya zahmet edip, gelip dolduran, şerefliendiren siz kardeşlerimizin ahirete göçmüş olan bütün müslüman âbâ ü ümmehât, ecdâd u ceddâd, akraba u taallukât, ihvân u evlâd u zürriyyâtlarının ruhlarına hediye olsun diye;

Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi sevdiği kullarından eylesin, ömrümüzü rızasına uygun geçirmemizi nasib eylesin, imtihanı başarmamızı nasib eylesin, Rabbimizin huzuruna sevdiği, râzı olduğu kullar olarak varmamızı nasib eylesin diye, bir Fâtiha, üç İhlâs-ı Şerif okuyalım, öyle başlayalım:

.....

a. İnsana Rabbi Lâzım!

سَمِعْتُ أَبَا نَضْرٍ عَبْدَ اللَّهِ بْنِ عَلِيٍّ يَقُولُ سَمِعْتُ
عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ يَقُولُ قُلْتُ لِأَبِي تُرَابٍ وَقَدْ أَخَذَ
طَرِيقَ الْبَادِيَةِ لَا بُدَّ مِنْ قُوَّةٍ فَقَالَ لَا بُدَّ مِمَّنْ لَا بُدَّ
مِنْهُ

TS. 149/6 (Semi'tü ebâ nasrin abda'llâhi'bne aliyyin, yekülü: Semi'tü aliyye'bne'l-hüseyni, yekülü: Kultü li-ebî turâb, ve kad ehaze tarîka'l-bâdiyeh: Lâ bûdde min kût! Fekâle: Lâ bûdde mimmen lâ bûdde minhü.)

Ebû Tûrâb-ı Nahşebî, sòfilerin meşhurlarından, çok mühimlerinden birisi, önemli bir şahsiyet. Buna sormuş Ali ibn-i Hüseyin isimli zât. Kimmiş bu zât?.. Ebu'l-Kasım et-Temîmî ibn-i Binti'l-Medâinî diye tanınmış. Meşhur Ebû Abdullah Ahmed el- Ma'rûf ibn-i Sîbî el-Kasrî isimli zâtın babasıymış. Bundan Ahmed ibn-i Muhammed ibn-i Ali ve Sîbî el-Kasrî rivâyet etmiş bilgileri. 323 hicrî senesinde vefat etmiş.

Bu şahıs, işte Ebû Tûrâb-ı Nahşebî'ye dedim ki diyor. *(Ve kad ehaze tarîka'l-bâdiyeh) Çöle gidiyordu, çöl yolunu tutturmuştu Ebû Tûrâb, bu meşhur âlim, büyük sòfi. Çöle çıkmış, gidiyor.*

Biliyorsunuz çöl; ev olmayan, yol olmayan, çeşme olmayan, ağaç olmayan, güneşin çok olduğu, insan olmayan ıssız bir yer. Çöl tehlikeli. Ancak çölün bir yerinde su varsa, ağaç bitmişse, kuyu varsa oraya vâha diyorlar. Tamam, bir vâhaya ulaşabilirse insan ulaşır. Ulaşamazsa tepedeki güneş kızgın, ayağının altında kumlar kızgın, insan helâk olur. Çölde ölür insan. Kolay değil, oyuncak değil ve çok tehlikeli.

Tabii bu gibi çölleri Türkiye'de yok. O büyüklükte çöl Türkiye'de yok ama Türkistan'da var, Arabistan'da var, Afrika'da var. Büyük Sahrâ deniliyor, Nüfud Çölü deniliyor falanca deniliyor, filanca deniliyor...

Irak'ta var. İnsan öyle çöllere düştü mü, yürümek de zor oluyor. Yâni, insanın sert bir zeminde, asfaltta, taş döşeli kaldırımında yürümesi güzel. Ama çölde, kumda yürümesi zor oluyor. Çünkü batıyorsun. Ayağın biraz batıyor, ondan sonra biraz adım atıyorsun, gene o da batıyor. Kaldırması zor.

İşte böyle bir çöle giderken, Ali ibn-i Hüseyin isimli şahıs Ebû Türâb-ı Nahşebî'ye demiş ki: (*Lâ büdde min kût*) “Mutlaka bir şey alman lâzım yanına, torbana azık alman, yol azığı alman, yiyecek içecek alman lâzım.” demiş.

O da şu cevabı vermiş: (*Lâ büdde mimmen lâ büdde minhu*) “Kendisi olmadan yapılamayacak şey lâzım! Mutlaka kendisiyle olunacak varlık lâzım!” demiş.

Yâni o ne demiş oluyor: (*Lâ büdde min kût*) “Mutlaka sana azık lâzım.” demiş oluyor. Bu da cevabında diyor ki, aynı kelimeleri kullanıyor, yâni edebî sanat var burada: (*Lâ büdde mimmen lâ büdde minhu*) “Mutlaka gerekli olan zât mutlaka lâzım!” Kim o?.. Allah CC. Yâni insana ne lâzım?.. Her zaman her yerde Rabbi lâzım, Mevlâsı lâzım, Allah'ın lütfu lâzım, Allah lâzım!

Allah'ın lütfu olmasa yanında, Allah yardım etmese, Allah rızkını vermese, Allah hayatını devam ettirmek için müsaade vermese, emir vermese, yardım etmese; kalbi atmaz, damarı kanı nakletmez, hayatî faaliyetleri devam etmez, anında kesilir. Elektriklerin kesildiği zaman şu ortalığın karanlığa gömüldüğü gibi, Allah'ın lütfu kesildiği zaman insan yok olur,

kesilir. Neden?.. Her şey Allah'la kâim, Allah yardım ediyor da ondan.

Yâni biz şimdi ayakta duruyoruz, konuşuyoruz. Bu neye bağlı?.. Bin bir tane olaya bağlı... Kalbin atıyor, beynin çalışıyor, damarların çalışıyor, kasların çalışıyor... Yâni harıl harıl, muazzam bir organizma, mekanizma, teşkilat, fabrika çalışıyor da, sen böyle duruyorsun ayakta... Sen boşu boşuna durmuyorsun, hiç bir şey olmadan durmuyorsun. Bütün hücrelerin çalışıyor. Bütün hücrelerine kan, hücrelerin gıdasını gönderiyor, hücre o gıdayı alıyor, kullanıyor, yakıyor hatta, hücre yakıyor onu...

Ondan sonra orada su meydana geliyor, enerji meydana geliyor, hücrenin istediği malzeme meydana geliyor. Lüzumsuz malzemeyi atmak da gerekiyor, atmaya birikir. Suyu atmaya insan, şişer. İnsan zamanla on kilo alır, yirmi kilo alır, şişer. Ödem diyoruz biz buna... Suyu atamazsa dışarıya, şişer. İkinci gün, üçüncü gün balon gibi olur. Biz bunları bilmiyoruz ama, bunlar oluyor da yaşıyoruz.

Her hücremizde bir faaliyet... Her zerremizde bir faaliyet... Tabii hücrelerden de aşağıya inince zerreler var, atomlar var. Atomlar da çalışıyor. Elektronlar dönüyor, moleküller var, hepsinin bir faaliyeti var. Bunların hepsinden Allah'ın lütfu, kuvveti, yardımını, ihsânını kesiliverirse, tamam. Ne elektron dönecek... Çünkü onu da Allah döndürüyor. Ne şu olacak ne bu olacak... Anında elektriklerin söndüğü gibi insanın hayatı söner, biter.

O halde bize ne lâzım? Allah lâzım! Tabii başka bakımdan ne lâzım? Allah'ın rızası lâzım bir de. Herkese Allah yardım ediyor da ondan yaşıyor. Bir de biz Allah'ın rızasını istiyoruz. Bize Allah'ın rızası lâzım, sevgisi lâzım! Allah'ın sevgisini kazanmak istiyoruz, sevdiği kul olmak istiyoruz. O lâzım bize... Bak şuraya gidersen çok eğlence var, şakır şukur oynarsın, akşama kadar keyif yaparsın, ama Allah cehenneme atar. Buraya gidersen o keyifler yok ama, Allah râzı olur, sever. Burada ölüm var, şehid olmak var.

“—Tamam, ben şehid olmağa giderim!” der müslüman.

Yâni eğlenceye gitmez, Allah'ın rızasının olduğu tarafa gider.

“—Bak buraya gidersen, haramdan şu kadar para kazanacaksın, cebine şu kadar para girecek...”

“—İstemem!”

“—E bu tarafta fukaraya şu kadar sadaka vereceksin, zekât vereceksin malından...”

“—Tamam, veririm.”

Yâni almayı istemiyoruz, vermeyi istiyoruz. Yaşamayı istemiyoruz, ölmeyi istiyoruz. Eğlenceyi istemiyoruz, kahra tahammül edecek tarafı istiyoruz. Neden? Allah'ın rızasını istediğimiz için.

Hele bir ârif insan için, Allah dostu, Allah'ın varlığını anlamış, aşkullahı, muhabbetullahı tatmış bir insan için en önemli şey Allah'tır.

O halde, (lâ bÛdde minhu) nedir? Sana ne lâzım? Hava lâzım! (Lâ bÛdde mine'l-hava) Ne lâzım? Su lâzım. (Lâ bÛdde mine'l-mâ') Çare yok, ille su lâzım! Sana ne lâzım? Gıda. (Lâ bÛdde mine'l- gıdâ) Yok... (Lâ bÛdde mina'llâh) Sana Allah lâzım! Çünkü bunların hepsini Allah veriyor insana... Sana, bana, hepimize, akli olan herkese, her mü'mine Allah lâzım!

Yola çıkarken demişler ki: (Lâ bÛdde min kÛt) KÛt, azık demek. "Mutlaka azık lâzım sana, azık bul. Mutlaka azık lâzım!"

Bu zât da demiş ki: "Mutlaka kendisi lâzım olan şey lâzım!" Yâni, Allah lâzım. Yâni ne demek istiyor? Demek ki nasıl gitmiş?.. Badiyeye gidiyormuş, demek ki torbası yok, kırbası yok, suyu yok, gıdası yok... Öyle gidiyormuş da, ötekisi ikaz ediyor:

"—Yâhu ne yapıyorsun? Biraz yanına yiyecek içecek al!" diye ikaz ediyor. "Sana yiyecek içecek lâzım!"

Diyor ki:

"—Hayır! Bana lâzım olan şey lâzım. O her zaman muhtacı olduğum, kulu olduğum Allah lâzım bana... Lâ bÛdde o işte. (Lâ bÛdde mina'llah) "Allah lâzım!" diyor.

Çok güzel söylemiş. Tabii nükteli söylemiş. Onun sözüne karşılık, nükteli söylemiş.

Neyi gösteriyor bu? İşin edebiyatının arkasında ne var? Çöle azıksız gidiyor, "Bir de azık al yanına!" diyenlere de, "Ben Allah'a tevekkül ediyorum." diyor.

“Allah var ya yanımda, korkmam.” diyor ve gidiyor. Yâni korkmam deyip dursa, “Tamam, palavra sıkıyor.” deriz. Durmuyor. “Korkmam. Allah’a tevekkül ederim. Allah var ya yetmez mi?” diyor ve gidiyor. Gidiyor da, tehlikenin içine yürüyor, gidiyor.

Sonra ne olmuş, acaba bu filmin sonu nasıl bitmiş? Nasıl bitmişse, herhalde orada ölmemiş. Öyle anlaşılıyor. Yâni gitmiş ve ölmemiş. E nasıl olur bunların, bu mübarek insanların adamların ölmemesi muhterem kardeşlerim? Allah-u Teâlâ Hazretleri bir kulunu sevdiği zaman, olağanüstü imkânlar ihsân ediyor.

“—E hocam bu havada bir laf... Yâni ediyormuş. Ama kimisi de çölde ölüyor. Kimisine de etmiyor. Var mı bunun misali? Yâni elle tutulur bir misali var mı? İnkâr edilmeyecek bir misal, şöyle müşahhas, somut; soyut değil de, somut bir örnek var mı?” Var!..

“—Nedir o?..”

Mûsâ AS ve yanındaki ashâbı Firavun’dan kaçtılar, Sinâ yarımadasındaki çöle geçtiler. O çölü, yanlarında azık yokken, su yokken, bir ucundan bir ucuna yürüyüp geçtiler, başardılar.

Ordular başaramıyor bu işi. İstila orduları Suriye’ye geliyor, istila orduları Ürdün’e geliyor, istila orduları Anadolu’ya geliyor, Timur’un ordusu, Moğol ordusu... Ama Mısır’a geçemiyor. Neden?.. Arada çöl var, kolay değil. Susuz, gıdasız, bata çıka kumlardan oraya geçmek kolay olmadığından, oradan öteye gözlerine alamamışlar,

Mısır'ı istila edememişler. Anadolu'ya gelmiş Moğollar, Sivas'ı yakmışlar, yıkmışlar, her gittikleri şehri tahrib etmişler, Suriye'de de öyle...

Biz Harran'a gittik meselâ, Harran muazzam bir şehirmiş eskiden. Bir de ortasında büyük bir harabe var, böyle somya gibi büyük taşlarla yapılmış, kocaman, yekpâre kayalarla yapılmış.

Muazzam bir harabe... Harran şehrinin ortasında... Bir de bir yerinde yıkılmamış direkler, kapılar, duvarlar var. Ben sandım ki ilk baktığım zaman Antik Çağlardan kalma, Romalılardan kalma bir harabe... Hayır, baktım ki o kapının olduğu yere, üstünde Arapça kitabe var. Harran şehrinin Ulu Camisiymiş o. Öyle bir muazzam mekân ki...

Bizim en büyük camilerimizden daha büyük, muazzam bir harabe... Bir de kenarında çok yüksek bir kule var, ona da; "Harran Üniversitesinin tarassut kulesi." diyorlar; gökyüzünü inceliyorlarmış. Bana biraz garip göründü. "O caminin yanında olsa olsa minaredir." diye düşündüm.

Şimdi bunu niye anlatıyorum? O kadar büyük cami neden yapılır? O kadar cemaate ihtiyaç var da ondan yapılır, değil mi? Durup dururken yapılmaz. Sordum, Moğollar harap etmişler, canına okumuşlar. Oradan geçmişler; taş üstünde taş bırakmamışlar, mahvetmişler. Gittikleri diğer yerler de öyle...

Mesela, Gazne şehrini muhasara etmişler. Gazne şehrini muhasara ettiği zaman surlardan bir ok atılmış, komutanın akrabasına isabet etmiş, ölmüş. Ondan sonra zorlamışlar, zorlamışlar şehri ele geçirmişler. İçeriye girmişler ve ahalinin hepsini öldürmüşler. Her tarafı yakıp yıkmışlar. Gazne şehri artık orada kurulmamış, yedi kilometre ileride başka bir yerde kurulmuş. Adamlar bir şehri böyle söndürmüşler.

Bu kadar tahripkâr, bu kadar kuvvetli, önünde orduların duramadığı muazzam, sayısız asker... O zaman müslüman da değiller. İslam ülkelerine saldırmışlar, Bağdat'ı yakmışlar yıkmışlar. İran'ı yakmışlar yıkmışlar ama Mısır'a girememişler. Mısır'a girselerdi orada da çok ganimetler elde ederlerdi, yakıp yıkarlardı ama çöl var, çölden geçememişler.

Bu adam çöle gidiyor, yanına azık almıyor. Neden?

Allah'a güveniyor, tevekkül ediyor. Ne olur? Yanına bir şey almasa da Allah bazı kullarını besler, rızıklandırır, çölü geçirir. Bazen hızlı geçirir bazen rızık gönderir.

Tarihten misal: Mûsâ AS'ın kavmi, Mûsâ AS ile o çölden geçmiş. Nasıl geçmiş? Nasıl geçtiği Kur'ân-ı Kerim'de anlatılıyor:

وَوَضَّلْنَا عَلَيْكُمْ الْغَمَامَ وَأَنْزَلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّ

وَالسَّلْوَى

(البقرة: ٥٧)

(Ve zallelnâ aleykümü'l-gamâme ve enzelnâ aleykümü'l-menne ve's-selvâ) "Ve sizin üzerinize bulutu gölge yapmıştık. Sizi bulutla örterek gölgelendirmiştik. (Ve enzelnâ aleykümü'l-menne ve's-selvâ) Yiyeceklerin olmadığı o sahrada, sizin üzerinize men ve selvâ denilen şeyleri, yâni kudret helvası ve bıldırcın ihsan etmiştik." (Bakara, 2/57)

Allah bulut göndermiş, gölgelendirmiş; bir. Güneşten koruyor. Allah gönderir mi gönderir. Peygamber SAS Efendimiz'in de başında bir bulut dolaşmış. Allah güneşten rahatsız ettirmiyor.

"Üzerlerine bulut gönderdik, güneşin tesirinden kurtuldular. (Ve enzelnâ aleykümü'l-menne ve's-selvâ) "Ve onların üzerlerine kudret helvasıyla, kudret otuyla bıldırcın eti gönderdik."

Bıldırcınlar sapır sapır sapır gelmiş, dökülmüş önlerine; yolup yolup, kızartıp yemişler. Hani şimdi bıldırcın çiftlikleri var... Anadolu'da seyahat ederseniz, levhalar görürsünüz:

"—Bıldırcın çiftliği..."

"—Alabalık çiftliği, alabalık lokantası..."

Tatlı bir şey demek ki... Bıldırcın dolması vs. Adını duyarız.

Bıldırcın göndermiş Allah, oh yağlı yağlı bıldırcınlar... Bir de kudret helvası diye bir şey; onu yemişler, onu yemişler, öyle geçmişler orayı... Bak Allah nasıl gönderiyor, nasıl besliyor.

E bazen nasıl gönderir?.. Bir göz yumup açıncaya kadar oradan geçirir. Yâni çöle doğru gider de, çöle adımını bastığı zaman, hop öbür tarafa varır.

Ona ne deniliyor? Tayy-i mekân, yâni mekânın dürülmesi. *Tay, dürmek demek, katlamak demek. Mekân Allah tarafından küçültülüyor onun nazarında, vızzt, koca mekânı hop öbür tarafa dürüp, katlayıp, geçip gidiveriyor. İşte buna tayy-i mekân kerameti derler.*

Bazen tayy-i mekân olur, bazen rızık verir Allah; gökten indirir, yerden bitirir, sebepli gönderir, sebepsiz gönderir... Bazen kapıyı vurur birisi, tak tak, tak tak... Buyurun, bir tepsi yiyecek... Allah Allah!..

Ne yapmış evliyâullahtan birisi: Medine-i Münevvere'ye gitmiş, aç, parası da yok ama evliya, Allah'ın sevgili kulu. Kimseden de bir şey istemiyor, açlık da canına tak demiş. Rasûlüllah'ın türbesine gitmiş... Çok sonraki asırda yaşayan bir kimse ama Allah'ın sevgili kulu... Rasûlüllah'ın türbesine gitmiş, gözünü kapatmış, demiş ki:

“—Yâ Rasûlallah! Senin diyarına ziyarete geldim. Kaç gündür yemek yiyemedim, hiç kimse halimi hatırımı sormadı, açım! Sana geldim ben, ben senin ziyaretçinim...” demiş.

Rasûlüllah vefat edeli çok olmuş ama, Rasûlüllah'ın türbesinde, “Ben seni ziyarete geldim, kimseden bir şey istemedim, kaç gündür açım, senden istiyorum!” gibi nasıl dua ettiyse öyle dua etmiş.

Direğe yaslanmış, uyumuş kalmış caminin içinde...

Biraz sonra omuzuna bir el dokunmuş. Şöyle başını kaldırmış, bakmış; elinde tepsiyle bir adam bekliyor. Adam demiş ki:

“—Yâ mübarek, sen misin bizi dedem Rasûlüllah’a şikâyet eden? Sen misin dedem Rasûlüllah’a şikayet eden Medinelileri?.. Buyur yiyecek getirdim sana!” demiş.

Bak nasıl oluyor mekanizma: Rasûlüllah’a iltica ediyor:

“—Ben senin misafirimim yâ Rasûlallah! Ben burada gidip elin adamından bir şey istemem, açım demem, dilenmem. Ben sana misafirliğe geldim, sen bilirsin.” diyor.

Rasûlüllah da, torunlarından birisinin rüyasına giriyor:

“—Git, benim mescidimde Ümmet-i Muhammed’den benim sevdiğim bir mübarek kul var, karnı aç, bir tepsi yemek götür!” diyor ona.

O da tepsiyi alıp götürüyor.

Bak, Allah bazen böyle yapar, bazen öyle olur. Bazen gökten bıldırcın düşer, bazen yerden ot biter, mantar biter. Değil mi? Çeşitli şeyler var. Bazen de hiç böyle bir şey olmadan, yanında gıda hasıl olur. Onun misali var mı?.. Var:

Meryem Validemiz hiç kimsenin giremediği bir odada ibadet edermiş. Kimsenin girmedeği bir oda, kapısı kilitli... Sadece Zekeriyya AS girebilirmiş.

Başka insanların oraya girmesi, çıkması mümkün olmayan yer... Orada ibadet edermiş. Mescidin hani diyelim bir hücresi veya bir odası... Neresi olduğunu bilmiyorum. Şu mescidin diyelim ki, şu balkonunda şöyle kapalı bir kısım olsa, kilitli olsa, taştan olsa... Hani o eski binaların böyle taş kulübeleri, odaları filan da oluyor. Süleymaniye'de filan belki orasında burasında vardır. Öyle bir yerde ibadet ediyor.

Zekeriyâ AS trink kapısını açıp, gıcirt içeriye girdiği zaman, bakarmış oraya; çeşit çeşit yiyecekler var.

كُلَّمَا دَخَلَ عَلَيْهَا زَكَرِيَّا الْمِحْرَابَ وَجَدَ عِنْدَهَا
رِزْقًا قَالَ يَا مَرْيَمُ أَنَّى لَكِ هَذَا قَالَتْ هُوَ مِنْ عِنْدِ
اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ

(آل عمران: ٣٧)

(Küllemâ dehale aleyhâ zekeriyye'l-mihrâbe vecede indehâ rızkà) Burada o mu yazıyor? Bazen mihrabın üzerine, yukarıya bunu yazarlar:

(Küllemâ dehale aleyhâ) “Her ne zaman ki onun yanına, Hz. Meryem’in yanına girerse Zekeriyâ AS; (el-mihrâbe) o ibadet ettiği yere ne zaman girerse, (vecede) bulurdu (indehâ) Meryem Valide’nin yanında bulurdu, (rızkà) rızık bulurdu.”

Onun yanına giriyor, bakıyor orada çeşit çeşit yiyecekler, meyvalar var.

Şaşırırdı ve derdi ki:

(Kàle yâ meryemü ennâ leki hâzâ) “Yâ Meryem, Allah Allah, bu ne mucize, ne keramet, nereden geliyor sana bunlar?..

(Kàlet) Derdi ki o da: (Hüve min indi’llâh) O Allah’tan geliyor, Allah gönderiyor. (İnna’llâhe yerzuku men yeşâu bi-gayri hisab) Allah işte böyle kendisine ibadet eden sevdiği kullarını hesaba, ölçüye sığmaz şekilde rızıklandırır. (Âl-i İmrân: 37)

Kapı kilitliydi, duvarlar taşı, pencere yoktu, insan gelmiyordu. ”Zekeriyya AS orada mevsim dışı yiyecekler görürdü.” diye Kur’an-ı Kerim bildiriyor.

Demek ki Allah’ın (CC) gücü, kuvveti, rezzaklığı hudut tanımaz. Nasıl rızıklandırırsa rızıklandırır. Bazen müşteri gönderir, bazen hayır sahibi birisini gönderir, bazen gökten indirir, bazen yerden bitirir.

Neylerse güzel eyler, rızıklandırır.

Demek ki azık almadan gidiyormuş. Birisi de demiş ki;

“—Sana mutlaka azık lâzım!”

“—Hayır! Kendisi olmadan hiç bir şey olmayacak olan zât lazım!” demiş.

(Lâ bûdde mimmen lâ bûdde minhüm) Çok güzel bir cümle: “Allah’a tevekkül ediyorum, bana Allah lâzım!” diyor.

“—Bana Sübhân’ım gerek, bana Allah’ım gerek!” diye ilâhide söylendiği gibi.

İnsan Allah-u Teâlâ Hazretleri'ne hakkıyla tevekkül edebilse, hakkıyla bağlanabilse, sevgili bir kulu olsa, onları kendisi görür. Ama bağlanmayınca, şekki şüphesi olunca, kalbinde itimatsızlık olunca, imanında zaaf, ibadetinde kusur, ahlâkında eksiklik olunca olmaz.

Onun için insan diyor ki;

“—Allah Allah, ben görmüyorum!”

“—Görmezsin! Sen o musun, onun gibi misin?”

Değilsin! Onun için görmüyorsun. Sen de onun gibi ol, sen de görürsün.

Adam kerameti inkâr ediyor. Keramet Kur'an-ı Kerim'de var. Sen müslüman değil misin? “Kerâmât-ı evliyâ, evliyâullahın kerameti haktır.” diye ehl-i sünnet akâidinde yazıyor. Sen müslüman değil misin, ehl-i sünnetten değil misin?..

Sonra olağanüstü olaylar, her zaman insanın karşılaştığı olaylar.

Reader's Digest diye bir mecmua vardı, Amerika'da, şurada burada olan birtakım olağanüstü olayları ben oradan okurdum meselâ... Kitaplar da yazıyor, gazetelerde de bazen böyle acaip, enteresan şeyler olabiliyor. Yâni hayatın çok enteresan, esrarengiz tarafları var.

Onun için o neydi meşhur Amerikalı bilim adamı? Sir James Jeans mıydı bir filozofları var, Esrarlı Kâinât diye kitap yazmış, ismi bu. Esrarlı... Yâni, bu kâinâtın esrarengiz yönleri var.

Senin sadece lisede okuduğun kitaptaki kadar değil bu kâinât... Lisedeki fizik kadar, lisedeki kimyâ kadar değil. Bu kâinâtın çok esrarı var... Yazılıyor bunlar, ansiklopedilere de giriyor; belli şeyleri de bilenler biliyorlar.

b. Kalplerin En Şerefli

قَالَ وَقَالَ أَبُو تَرَابٍ أَشْرَفُ الْقُلُوبِ قَلْبٌ

حَيُّ بِنُورِ الْفَهْمِ عَنِ اللَّهِ تَعَالَى

TS. 149/7 (Kâle ve kâle ebû türâbin) Yine aynı ravi söylemiş ki, Ebû Türâb-ı Nahşebî şöyle buyurmuş:

(Eşrefü'l-kulûb, kalbün hayyun bi-nûri'l-fehmi ani'llâhi teâlâ.) “Kalblerin en şerefli...” Herkeste kalp var ya; sende, bende, onda, caminin içindekilerde, caminin dışındakilerde... Karaköy’de, Taksim’de, her yerde kalp sahibi insanlar dolaşüyor. Çeşitli kalpler var. Ama bu kalplerin en şerefli nedir?..

(Kalbün hayyun) “Diri bir kalptir. Ölü kalp değil. Diri bir kalptir.” Neyle diri bir kalp?.. (Bi-nûri'l-fehmi ani'llâhi teâlâ) “Allah-u Teâlâ Hazretleri’ni fehmetmek, anlamakla, Allah’ı bilmekle diri olan bir kalp, en şerefli kalptir. Allah’ı anlamak, Allah’ın kudretini anlamak, Allah’ın sıfatlarını anlamak, Allah’ın büyüklüğünü anlamak, Allah’ın hikmetlerini anlamak, Allah’ın işlerindeki enteresanlıkları anlamak... Hangi kalp şerefliymiş? Bunu anlayan kalp...”

“—Hocam şimdi burada bir şey var: Kalp nasıl anlıyor?.. Biz anlamak deyince kafayı düşünürüz, bu kalp diyor.”

Arapçada kalp, gönül demek... Yâni, kalp deyince yürek demek değil. Bunu her zaman söylüyoruz. Kur'an-ı Kerim'de, hadis-i şerifte, bu gibi dini kitaplarda kalp dediğimiz zaman ne anlayacaksınız? Gönlü kastediyor, anlayışlı gönül... Yâni en şerefli gönül hangisidir?.. Allah-u Teâlâ Hazretleri'ni anlayan, o anlayış nuruyla nurlanmış olan gönüldür.

Kimi insan anlamaz. Şimdi meselâ akşam bir edepsizlik yapar, sabahleyin bir tokat yer. Tokat Allah'tan ama, akşam yaptığı edepsizlikten bu tokadı yediğini bilmez o herif; anlayışsız.

Ama öteki adam anlar. Öyle Allah'tan bildiği için, o edepsizliği yapmaz, o sözü söylemez. Söylediği zaman cezasını çekeceğini bildiğinden, çekinir; “Ben Allah'tan korkarım, öyle şey yapmam!” der, geri durur.

İşte Allah'ı anlayan insanın hali böyledir, anlamayan da burnunun doğrusuna, inkâr ede ede gider. Ama işte öyle değil. Tutmuyor. Hayatının o tarzda götürülüşü tutmuyor işte, gerçeklerle uyuşmuyor, bağdaşmıyor. Gerçekleri kavrayan, Allah'ı tanıyan, Allah'ın işlerini anlayan, Allah'ın işlerindeki hikmeti anlayan kalp, o anlayışla nurlanmış olan gönül, en şerefli gönüldür.

Şimdi bu böyle soyut bir kavram olarak kalmasın, mücerret kalmasın, herkes anlasın diye anlatayım:

Peygamberlerden birisi münâcaat etmiş, demiş ki:

“—Yâ Rabbi senin işlerinin hepsi hikmetli, tamam da bana hikmetini anlat!” demiş.

Allah-u Teâlâ Hazretleri de vahyetmiş:

“—Peki ey kulum, ey peygamberim, git şu çeşmenin başındaki ağacın üstüne çık, dalların arasına saklan, aşağıyı gözetle!” demiş.

Bunun üzerine, o Peygamber tırmanmış ağacın üstüne, aşağıdaki çeşmeyi gözetlemeye başlamış.

Atlının birisi gelmiş, dıgıdık, dıgıdık; çeşmenin başında durmuş. Atını sulamış, kendisi su içmiş. Orada elini yüzünü yıkamış. Kesesini çeşmenin kenarına bırakmış. Biraz sonra atına binmiş gitmiş ama kesesi orada, çeşmenin kenarında kalmış.

İnsan eğildiği zaman düşebilir. Buradan benim gözlük, abdest alırken, pat düşüyor aşağıya, camı kırılıyor, çerçevesi kırılıyor. Belki böyle bir şeydi, şöyle koymuştu kenara, alırım diye... Unutmuş yâni. Orada para kesesi duruyor, içinde çil çil altınlar var, para var... Para para para... Herkesin akli fikri para...

O gitmiş, o tarafa doğru. Ötekisi bakıyor yukarıdan:

“—Allah Allah... Bu adam keseyi burada unuttu.” demiş.

Biraz sonra bir başka atlı gelmiş, dıgıdık, dıgıdık... Atını durdurmuş, inmiş aşağıya, atını sulamış. Kendisi elini yüzünü yıkamış, suyu içmiş, dinlenmiş, gölgelenmiş, serinlemiş...

Aaa, bakmış orada bir kese altın var; almış gitmiş. Çeşmenin başında para kesesini buldu ya, almış yanına, başka bir tarafa doğru gitmiş. Bir öncekinin gittiği istikamete değil, başka tarafa gitmiş.

Yukarıdaki gene diyor ki:

“—Allah Allah... Birincisi keseyi unuttu, ikincisi keseyi aldı.

Allah Allah!.. Dur bakalım ne olacak?”

Allah, “Bekle, bak!” dedi ya, o da bakıyor şimdi.

Biraz sonra, bir üçüncü şahıs gelmiş. O da orada el-yüz yıkamış, abdest almış. Su ihtiyaçlarını giderdikten sonra, dinlenirken, birinci atlı telaşla dıgıdık dıgıdık geriye gelmiş, atını durdurmuş, üçüncü adamın yakasına yapışmış:

“—Ben az önce buradaydım, şuraya kesemi bırakmıştım, ver keseyi!” demiş.

“—Ben kese mese görmedim.” demiş adam.

“—Bana bak! Bana zorluk çıkarma, ver şu keseyi!”

“—Yâhu ben kese filan görmedim. İşte elimi yıkadım, abdest aldım, dinlendim.” demiş.

“—Hayır! Ben az önce buradan gittim, geriye de döndüm, hiç bir yolcuyla da karşılaşmadım.

Oradan gelenle de karşılaşmadım, buradan gidenle de karşılaşmadım. Burada başka kimse olamaz, kese senin bir yerinde. Çıkart!”

“—Yok yâ! Bilmem ne?” derken, kavga gürültü... Bir tane vurmuş, adamı öldürmüş. O da gitmiş.

O peygamber olan şahıs inmiş aşağıya, demiş ki:

“—Yâ Rabbi, ben bu işten hiç bir şey anlamadım. Birincisi keseyi bıraktı, ikincisi keseyi aldı gitti. Üçüncüsünün suçu yoktu, bu geldi, kabahat onun sandı, vurdu, öldürdü, gitti.”

“—Anlamazsın yâ! Bu işin evveliyatı var. Bu birinci adamın ikinci adamgile borcu vardı, onların hakkını yemişti, Allah bu keseyle onun hakkını ona verdirtti; o hakkını almış oldu.

Üçüncü adamın da bu adamgile bir sûikastı vardı, cezayı hak etmişti. Onlardan birisini öldürmüştü, onun o cezayı çekmesi gerekiyordu. Onun için o onu öldürdü.” buyrulmuş.

Yâni böyle bir fıkra... Olmuş mu olmamış mı, hangi kitap yazıyor? Hiç bir kitap yazmasa, böyle bir şeyi biz kendimiz senaryo olarak uydursak bile şu olay var: Biz olayların dışına baktığımız zaman hikmetlerini anlayamıyoruz ama, olayların alttaki bağlantılarından haberimiz olduğu zaman, “Ha, ondan dolayıymış demek ki...” diye, o zaman bir şeyler anlayabiliyoruz.

İşte Allah’ın işleri böyle... Yâni evliyauallah, Allah’ın dikkatli kulları görürler. Siz de Allah’ın işlerini dikkatle takip ederseniz, görürsünüz.

Nasıl çıkar bu meselâ?.. Falanca adam öldü, mirası kaldı.

Mirasını karısı haksız dağıttı, şöyle yaptı... Gör bakalım sonu nasıl olacak şimdi. O haksızlığı yaptı ya, gör bakalım, sonunda onun acısı çıkar. Sonunda mutlaka acısı çıkar. Bunun misalleri çok... Yakınlarımızdan, uzaklarımızdan misalleri çok.

Onun için sen bir işin böyle ilk oluşu zamanında hemen itiraz etme, dur bakalım, bekle, sonunu gör, fehmet bakalım! Sonunda işin ne kadar hikmetli olduğunu anlarsın.

İşte asıl şerefli olan gönül, bu anlayış nuruyla nurlanmış olan gönüldür. Bu anlayış yoksa, adamın hiç bir şeyden haberi yok... İşte böyle gâfil geliyor, gâfil gidiyor... Yâni mânevî bakımdan gözü kör. Evet, etrafı görüyor, ışığı görüyor, tamam kapı şu tarafta, pencere şu tarafta... Ama gerçekleri göremediği için, mânevî bakımdan kör...

Kimisi mü'min değil meselâ, İslâm'ın hak din olduğunu anlamıyor. Allah'ın birliğini, varlığını kabul etmiyor, puta tapıyor. “—Yâ bu put mermer değil miydi?.. Bunun altında imzası da var, falanca adam yapmış, filanca heykel de öyle. Buna ne tapıyorsun? Yâni buna tapılmaz. Anlamıyor. Yâni mânevî bakımdan, gerçeği, doğruyu anlayamamak bakımdan gözü kör.

İşte burada diyor bak, (*kalbün hayyün*) *diri kalb, diri gönül. Buradan ne anlaşılıyor? Bazı gönüller de ölüdür. (Kalbün meyyitün) Ölü gönül nedir?.. Ölü gönül, gönül vazifesini yapmayan, hiç hayati faaliyeti olmayan bitmiş bir gönül. Adamda hayat yok diyorsun.*

Ne demek?.. Yâni davranışlarına bakıyorsun, beş para etmez. Onun için adamda hayat yok diyorsun. Kalbi ölmüş olur insanın bazen, bazen de taş gibi olur. Bazen taştan da katı olur.

فَهِيَ كَالْحِجَارَةِ أَوْ أَشَدُّ قَسْوَةً

(البقرة: ٧٤)

(Fehiye ke'l-hicâreti ev eşeddü kasveten) Çünkü Kur'an-ı Kerim'de böyle bildiriliyor. "Bazı kalpler taş gibidir, bazı kalpler taştan da katıdır." (Bakara, 2/74) deniliyor.

Evet yumuşak, alırsan eline böyle elastikî et ama, taştan da katı mânevî bakımdan...

Yâni insanın da gönlü ölür. Neyle dirilir?.. Gönlü dirilten şey ma'rifetullahtır. Ma'rifetullah Allah'ı anlamak, Allah'ı bilmektir ama, bu kolay elde edilmez. Kalbi ne diriltir? Zikrullah diriltir.

Onun için, hadis-i şeriflerde zikrullah diriltir diye bilindiği için, tasavvufta zikir vazifesi veriliyor:

“—Yap bu zikirleri, çek bu zikirleri, bak o zaman sende de, kalbinde de değişiklik olacak!” deniyor.

Ama yapmıyor adam, inkâr ediyor, üşeniyor, şeytan yaptırtmıyor; o zaman görmüyor. Yâni o şeyleri sezemiyor.

c. İcâbet ve Tevekkül

قَالَ وَقَالَ أَبُو تُرَابٍ سَبَبُ الْوُصُولِ إِلَى اللَّهِ سَبْعُ
عَشْرَةَ دَرَجَةً أَدْنَاهَا الْإِجَابَةُ وَأَعْلَاهَا

التَّوَكُّلُ عَلَى اللَّهِ بِحَقِيقَتِهِ

TS. 149/8 (Kâle, ve kâle ebû türâb) Aynı râvî rivâyet etmiş ki, *Ebû Türâb-ı Nahşebî Hazretleri şöyle buyurmuş: (Sebebü'l-vusûli ila'llâh seb'a aşrete dereceh; ednâhâ el-icâbetü, ve a'lâhâ et- tevekkülü ale'llâhi bi-hakîkatihî.)*

Buyurmuş ki Ebû Türâb-ı Nahşebî Hazretleri, bu büyük sûfî, büyük âlim, büyük arif, büyük evliyâ:

(Sebebü'l-vusûli ila'llâh seb'a aşrete dereceh)
“Allah’a ulaşmak on yedi derecededir. On yedi şeyi yaparsa, on yedi şeye sahip olursa, insan o zaman Allah’a kavuşur, yâni evliya olur. O zaman işte keramet sahibi olur. O zaman gözü gerçekleri görür. O zaman gönlü nurlu olur, canlı olur. O zaman işte ne bileyim hayatını okuduğumuz, sevdiğimiz, saydığımız, Allah’ın sevgili kulları, evliyası; kabirlerini ziyaret ediyoruz, ruhlarına fatihalar okuyoruz... Öyle insanlar olur işte. Hani Allah’ın sevgili kulları, mübarek insanlar...”

Ebû Eyyüb el-Ensârî Hazretlerini ziyaret ediyoruz, kaynıyor türbesinin önü, camisinin avlusu. Herkes ziyaretine gidiyor. Neden?.. Bu Ebû Eyyüb el-Ensârî...

Onun zamanında yaşamış, onun mübarek cemâlini görmüş, evinde Peygamber SAS Efendimiz'i misafir etmiş. Nasıl insan bu?.. Ooo, çok yüksek insan. Çok kıymetli insan. Başımızın tâcı, beldemizin medâr-ı iftiharı, mihmandâr-ı peygamberî diyoruz, tamam ziyaret ediyoruz. İşte öyle Allah'ın sevgili kulu olmak...

Tabii sevgili kulu olduğu zaman da, olağanüstü haller de oluyor. Meryem Validemiz'in önünde yiyeceklerin hasıl olması gibi yâni. Kur'an'dan misal veriyoruz değil mi.

17 şey var ama, bu 17'sini saymamış mübarek. Ne yapmak lâzım?.. Karıştırmak lâzım kütüphanelerde Ebû Türâb-ı Nahşebî'nin kitapları var mı, yazdığı eserler hangileri. Onun peşine düşmek lâzım. Allah'a kavuşmak için bu 17 şey nedir diye araştırmak lâzım.

Şimdi biz buradan tabii bunu yapabiliriz vaktimiz olsa... Gideriz Süleymâniye Kütüphanesi'ne, alfabetik kataloğlardan Ebû Türâb-ı Nahşebî Hazretleri'ni ararız, onun kitaplarına bakarız hangi kitapları var Süleymâniye Kütüphanesi'nde, kataloğlara bakarız, kitaplarını alırız, karıştırırız. Allah her isteyene istediğini veriyor. Karşımıza çıkartır bunu.

Sen Allah'a kavuşmayı iste de, onun peşine düş de, Allah sana vermesin... Olur mu? Allah cömert. Sen iste, Allah verir. Oradan öğrenirsin. Allah'a kavuşmak için 17 şey lazımmış, nelermiş onlar, öğrenirsin.

Şimdi biz yolunu biliyoruz bu işin de ama, zamanımız olur olmaz, gideriz gidemeyiz... Siz dinleyicilerimiz arasında veya bu bandı seyredecekler arasındaki kimselere diyoruz ki:

Bakın yazma eser kütüphaneleri var, zengin kütüphanelerimiz var. Birisi Süleymâniye Kütüphanesi. Yüzbinlerce eski eser var. Hazine orası... İnsan oraya girse, çıkmak istemez. Altınlar, elmaslar, zümrütler etrafında öyle... O kitapların hepsi o kadar kıymetli. Altından, gümüşten kıymetli; elmastan, zümrütten kıymetli.

Orada Ebû Türâb-ı Nahşebî Hazretleri'ni araştırırsın, ansiklopedilerden araştırırsın, bakarsın, Süleymâniye Kütüphanesi'nde olmaz da Mısır'daki Hidiviye Kütüphanesi'nde olur, İskenderiye Kütüphanesi'nde olur. Bakarsın Mekke-i Mükerreme Kütüphanesi'nde olur, Medine-i Münevvere Kütüphanesi'nde olur, Bağdat Kütüphanesi'nde olur... Hah, Ebû Türâb-ı Nahşebî'nin bir kitabı varmış, Tasavvuf üzerineymiş, marifetullah üzerineymiş, Allah'a kavuşmak üzerineymiş... Tabii oradan bulabilirsin.

Şimdi biz diyoruz ki, bu işi yapabilecek arkadaşlara, vakti müsait arkadaşlara vazife veriyoruz, gidin şu bizim İstanbulumuzdaki kütüphanelerde Ebû Türâb-ı Nahşebî'nin kitaplarını araştırın kataloglardan, listesini çıkartın, o kitapları isteyin, sayfalarını karıştırın, biraz ne olduğunu anlamağa çalışın! Üsküdar'da Aziz Mahmud-u Hüdâyî

Hazretleri'nin kitaplarının da olduğu, eski eser kütüphanesi var. Selimağa galiba adı. Üsküdar'a gidebilirsiniz. Süleymaniye Kütüphanesi var, Süleymaniye Camii'nin karşısındaki aralıkta... Nûr-u Osmâniye Kütüphanesi var, Köprülü Kütüphanesi var... Muhtelif yerlerde böyle kütüphaneler var.

Ansiklopediler var... Ben şimdi meselâ kütüphaneye gitmeden bu zât-ı muhteremin hangi eserleri olduğunu ansiklopedileri karıştırarak da bulabilirim. Hangi eserleri var... Belki bu Allah'a kavuşmayla ilgili konular hangi kitabında var, oradan da bulunabilir. Hadi bakalım bir çalışma yapın, önümüzdeki derse elinizde dosyalarla gelin, biz de bilelim!

“Allah'a kavuşmanın sebebi 17 dereceden geçmekle olur, 17 şeyi elde etmekle olur. (Ednâhâ) En aşığı bu 17 derecenin en aşığı. (el-icâbetü) Allah'a icâbet etmek. İcâbet etmek ne demek? Bir yere davet olunduğu zaman, davete icabet ediyoruz.

Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin hepinize daveti var. Nedir? Allah diyor ki:

وَاللَّهُ يَدْعُو إِلَى دَارِ السَّلَامِ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَى

صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

(يونس: ۲۵)

(Va'llàhu yed'ù ilâ dâri's-selâm) “Dârü's-selâm olan cennete Allah hepinizi davet ediyor. Ey cemaat-i müslimin! Allah hepinizi dârü's-selâm

olan cennete davet ediyor. (Ve yehdî men yeşâu ilâ sırâtin müstakîm) Dilediği kullarını da sırat-ı müstakîme sevk ediyor, sokuyor, sırat-ı müstakîmde yürüttürüyor Allah...” (Yunus, 10/25)

Demek ki, esas itibariyle Allah hepimize ne yapıyormuş?

Daveti varmış, hepimizi cennete davet ediyor. E ne yapacağız biz? “Ey kullarım! (Yâ eyyühe’llezîne âmenû!) Ey iman eden kularım!” dediği zaman biz ne diyeceğiz? Lebbeyk diyeceğiz.

Hacı hacca giderken ne diyor?.. “Lebbeyk, allâhümme lebbek!” diyor. Ne demek?.. Yâ Rabbi! Sen İbrahim AS’a demişsin ki – Kur’an-ı Kerim’den öğreniyoruz:

وَأَذِّنْ فِي النَّاسِ بِالْحَجِّ يَأْتُوكَ رِجَالًا وَعَلَى كُلِّ ضَامِرٍ يَأْتِينَ مِنْ كُلِّ فَجٍّ عَمِيقٍ
(الحج: ٢٧)

(Ve ezzin fi’n-nâsi bi’l-hacci ye’tûke ricâlen ve alâ külli dâmirin ye’tîne min külli feccin amîk) [İnsanlar arasında hacı ilân et ki, gerek yaya olarak, gerekse nice uzak yoldan gelen yorgun develer üzerinde sana gelsinler.] (Hac, 22/27)

Yâ Rabbi! Sen İbrâhim AS’a emretmişsin; “Çık, seslen kullarıma, senin bu yaptığın tamir ettiğin Kâbe’yi haccetmeğe, ziyaret etmeğe gelsinler.” demişsin. O da demiş ki:

“—Yâ Rabbi! Ben bağırayım ama nereye kadar sesimi duyurabilirim? Çıktım Ebû Kubeyş Dağı'nın üstüne, bağırdım, sesim nereye kadar gidebilir?”

Mekke'deki dağın tepesinden bağırsa, nereye kadar duyurabilir sesini? Allah-u Teâlâ Hazretleri buyurmuş ki:

“—Yâ İbrâhim, sen bağır! Bağırman senden, duyurman benden...”

İbrâhim AS çıkmış dağın tepesine, demiş ki:

“—Ey insanlar! Allah'ın emriyle ben Kâbe'yi tamir ettim. Allah-u Teâlâ Hazretleri sizi beytine davet ediyor. Bu Kâbe'yi ziyarete sizi davet ediyor. Haberiniz olsun, Allah sizi çağırıyor!” diye seslenmiş.

Emretti ya, emrettiğini yapar peygamberler. Allah ne emretmişse yapar. “Çık, seslen!” dedi. Çıkmış, ezan okur gibi bağırarak, “Ey insanlar! Kâbe'yi ziyarete gelin, haccedin!” diye bağırmış.

Biz, buradan kalkıp hacca giden hacılar, asırlar boyunca hacca giden bütün hacılar ne yapıyoruz? İhrama giriyoruz, “*Lebbeyk, allahümme leybbeyk!*” diyoruz. Ne demek *lebbeyk*? “*Geliyorum yâ Rabbi!*” demek. Çağırılan insanın söylediği sözdür *lebbek*, Arapça'da. Meselâ:

(Ahmed, teal hünâ!) “Ahmed buraya gel!” dedin.

Ahmed de, öbür tarafta başka bir şeyle meşgul oluyordu. Bu tarafa döner ne der:

(Lebbeyk!) “Tamam, geliyorum.” der.

Lebbeyk ne demek? Tamam geliyorum mânâsına... Yâni bir çağırının cevabıdır lebbeyk.

Hacı da ne diyor: *(Lebbeyk, allahümme lebbeyk)* “Yâ Rabbi! Çağıldın, geliyorum yâ Rabbi, geliyorum yâ Rabbi!” diyor. “Geliyorum!” diye diye gidiyor. O çağırmaı düşünerek, “Geliyorum yâ Rabbi! Davet ettin, geliyorum!” diyor.

Sonra en hoşuma giden, ağzımızı böyle ballandıran şey, orada hacıların sıfatı ne?.. *(Duyûfu’r-rahmân) “Rahmân’ın misafirleri...”*

Yazmışlar yolun kenarına, işte radyo ilanı var, saat ilanı var, güzel koku ilanı var, teyp ilanı var... Otomobille Cidde’den Mekke’ye doğru giderken, *“Lebbeyk, allahümme lebbeyk!”* diye diye gidiyor hacılar... Yolun kenarında levhalar var, her karayolunun kenarında var ya levhalar... Bir de orada bakıyorsun, levhalar arasında bir levha, kocaman yazmışlar:

مَرْحَبًا بِضُيُوفِ الرَّحْمَنِ

(Merhaben bi-duyûfi’r-rahmân!) “Hoş geldiniz, ey Rahmân’ın misafirleri!” Aman yâ Rabbi, eriyor insan, nasıl hoşuna gidiyor.

“—Hoş geldiniz, merhaba ey Rahmân’ın misafirleri!”

Tabii yâ, ne sandın yâ, biz Rahmân'ın misafirleriyiz tabii diye, insanın koltuğu kabarıyor böyle, hoşuna gidiyor.

Allah'a kavuşmanın merdivenlerinden birincisi, bir kere bir davete icabet edeceksin; tamam, “Lebbeyk allâhümme!” diyeceksin evvelâ. Allah,

Kur'an-ı Kerim'de de buyruluyor ki:

وَاللَّهُ يَدْعُو إِلَى دَارِ السَّلَامِ

(يونس: ٢٥)

(Va'llàhu yed'ù ilâ dâri's-selâm) “Allah kullarını dâru's-selâm olan, selâmet yurdu olan cennetine çağırıyor.” (Yunus, 10/12)

Ey müslümanlar, haberiniz olsun, bak kürsüden söylüyorum, söylemedi demeyin: Allah hepinizi cennete davet ediyor. Ne diyeceksiniz? (Lebbeyk, allâhümme) “Tamam yâ Rabbi, geliyorum!” diyeceksiniz.

İlki icabet... İstek olacak sende, iki... Sırt dönmeyeceksin, davete kulak tıkamayacaksın. Allah çağırıyor, “Geliyorum yâ Rabbi, tamam, davetini aldım, anladım.” diyeceksin.

Şu hale bak! E o duygu olmadan olur mu?..

“—Bana ne yâ!” diyen insana bir şey olur mu? Olmaz.

İlk önce icabet olacak. “Tamam yâ Rabbi, anladım yâ Rabbi, geliyorum yâ Rabbi!” diyecek.

Muhterem kardeşlerim! Şu minarelerdeki ezanlar... Millet Arapça bilmiyor da hiç dinlemiyor. Şu ezanlar insanı eritir yâni:

حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ

(Hayye ale's-salâh!) “Haydi namaza gel!” diyor Allah. Müezzin bağılıyor mikrofonla veya kendi sesiyle:

حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ

(Hayye ale'l-felâh!) “Haydi kurtuluşa gel!” diyor. (Hayye) “Davran, haydi!” mânâsına.

“–Haydi namaza davran!”

“–Bana ne...”

Sana ne olur mu yâ, Allah çağırıyor. Müezzin kendiliğinden söylemiyor ki. Allah Peygamberine söylemiş, Peygamberi sünnetinde, hadisinde buyurmuş, bu ezan böyle bir şey... Allah'ın daveti.

“Allàhu ekber, Allàhu ekber” diye başlıyor, tamam. “Eşhedü en lâ ilâhe illa'llàh” diyor, her zaman bangır bangır bağılıyoruz semâlara ki, Allah'ın varlığını, birliğini kabul eden insanlarız biz, sıradan insanlar değiliz. Ama sıradan insanlardan da aşağı düşmüşüz. Çünkü, mânâyı kaybetmişiz.

Bak, gönülde mânâyı fehmetme olmayınca, öyle oluyor. İnsan bu (Hayye ales's-salâh)'ın mânâsını bilse erir.

(Hayye ale'l-felâh)'ın mânasını bilse erir. Kur'an-ı Kerim'in ayetlerini okuduğu zaman erir.

E Kur'an-ı Kerim'i sen dinlemiyor musun? Dinliyorsun. Burada hatim indiriyorlar, sen de Kur'an'ı alıyorsun, geçiyorsun karşısına... *Sadaka'llahu'l-azîm. Tamam. İyi ama ne anladın? Hiçbir şey anlamadın. E tamam bu sene anlamadın, bir dahaki sene anlar mısınız?.. Yok... E on sene sonra anlar mısınız?.. Yok. Yüz sene sonra anlar mısınız? Yok... Bu gidişle belli... Perşembenin gelişi çarşambadan belli olur.*

Bu kafayla oraya varılmaz. Bu yönden o tarafa gidilmez. Ne olacak?.. İnsanda aşk olacak, icabet olacak Allah'ın davetine.

“—Tamam yâ Rabbi, geliyorum yâ Rabbi! Sen çağırmışsın,

tamam, Es'ad Hoca söyledi kürsüden, tamam, davetini duydum, geliyorum yâ Rabbi!” diyeceksin.

Gelmenin çaresine bakacaksın, araştıracaksın.

—“Aman yâ Rabbi! Ben senin Arapçanı bilmiyorum, sen Arapça göndermişsin bana kitabı, ben Arapçayı bilmiyorum.”

Hemen yarın Arapça öğrenmeye başlayacaksın. “Bana ne!” Hay Allah kahretsin, bu bana ne'yi yâ! Bana ne bana ne... Sana ne olur mu işte Arapçayı öğreneceksin. Arapçayı öğreneceksin, dinini öğreneceksin, Allah'ın yolunu öğreneceksin, düşüneceksin.

(Hayye ale's-salâh!) Bu müezzin ne diye bangır bangır bağıırıyor?.. Sabahleyin bağıırıyor... Adam terlik atıyor. Hırsından, “Sen beni uykumdan uyandırdın!” Senin iyiliğini istiyor bu. Daha ne istiyorsun? İşte bak sen uyuyordun, seslendi, uyandırdı seni. Kızıyor uyandırdığına. Yâni Allah'ın onu kurtuluşa çağırmasını düşünün...

“—Uyuma lan! Kalk! Kaçırma elinden fırsatı!”

Hani külhaninin birisi çıksa ne yapar değil mi efe böyle, yan tarafa, omzunu asmış, bağıırır çağırır, hôt der, bilmem ne der... E o ne yapıyor? (Hayye ale'l-felâh!) “Kurtuluşa gel!” diyor, o da kalkmış:

“—Şu müezzinin yaptığına bak beni tatlı uykumdan uyandırdı!” diyor, müezzinin kafasına terlik fırlatıyor.

Birisi öyle yapmış Sultanahmet'te. Sokullu Mehmed Paşa Camii'nin minaresi yakın şeyine böyle meyilden dolayı, terlik fırlatmış, kafasını tutturamamış tabii. Müezzinin kafasına terliği fırlatmış, savurmuş. Çok kızmış... E memlekette de böyle gericilik var, ezanlar da susturulamıyor ne yapsın. Demiş ki:

“—Yâ ezan olmayan, cami olmayan bir yer yok mu?”

“—E var...” demişler,

“—Neresi var?”

“—Levent...”

Tamam, Sultanahmet'teki dairesi satmış, Levent'te bir daire almış.

Oh be, tamam; ezansız bir semtte uyuyacak... İsteddiği kadar uyuyacak. Kimse ona, (Hayye ale'l-felâh) demeyecek, "Kurtuluşa gel!" demeyecek, "İki cihan saadetine er." demeyecek; o da uyuyacak orada, leş gibi yatacak.

Tamam, ama Allah'ın işleri biraz da enteresan... Hikmeti var, her şeyi var, biraz da enteresan. Ne hikmetse Rabbimin hikmeti, bilmiyorum tam adamın karşısında, dairesinin karşısında cami yapmışlar oraya, tam oraya. Fesübhânallah!.. Alay ediyor Allah yâni. "Sen benim davetimden kaçamazsın işte, bu böyle olacak." diyor. Allah oraya, tam onun dairesinin karşısına...

"—Hay Allah! Burada da şu ezandan kurtulamadık." demiş.

Kurtulamayacaksınız. Kurtulamayacak. Yâni tabii Moskova'ya gitse belki... Roma'ya gitse, Roma'da da şimdi cami yaptılar, Papa da açtı. Nereye gidecek?.. Tabii bir yer bulabilir ama, Allah bak onunla alay ediyor. Bak sen kaçamazsın, aklını başına topla diye.

Belki de merhametinden... Gene davet ediyor belki bu sefer yumuşar diye. (Hayye ale'l-felâh) "Kulum nereye kaçıyorsun yâ! Cehenneme gideceksin, zarar edeceksin, gel buraya, cennete gel!" diyor, gene söylüyor. Belki de öyle anlamamız lâzım.

Yâni Allah kızmıyor. Allah-u Teâlâ Hazretleri, biz binlerce, milyonlarca kusur işliyoruz, günah işliyoruz, kızmıyor. Kızsa hepimizi toz eder. Bir zerreyi patlatsa...

Atom bombası işte, insanlar bir zerreyi patlattığı zaman neler oluyor görüyorsunuz. Bir zerreye patla dese, patlatır. Patlatsa mahvoluruz ama bin tane kusur işliyoruz, bin birincide belki düzelir diye kahretmiyor, affediyor, bağışlıyor, tevbe edince, ağlayınca hadi gene benim kulum ağladı diye affediyor.

Ama bizim de –düşünüyorum ki– biraz insafa gelmemiz lâzım, biraz ciddi olmamız, birazda anlamamız lâzım. Allah cennete çağırıyor, Allah peygamber göndermiş, yâni elçi göndermiş. Kime? Sana... Allah sana elçi göndermiş.

“–Allah Allah, ben o kadar kıymetli bir adam mıyım?”

Evet, çok kıymetlisin sen! Sen kendinin kıymetinin farkında değilsin. Allah sana elçi göndermiş.

“–Şu âlemlerin Rabbi mi göndermiş bana?..”

Ağlar insan yâ! “Alemlerin Rabbi bana elçi mi göndermiş?” Tabii yâ! Kitap göndermiş, elçi göndermiş. Elçiyi dinlemez, kitabı okumaz, hitaba muhatap olmaz... E ne olacak?.. Ondan sonra da ahirette pişman olacak... Ne diyecek?

Tebâreke Sûresi’nde buyruluyor ki:

وَقَالُوا لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ أَوْ نَعْقِلُ مَا كُنَّا فِي أَصْحَابِ

السَّعِيرِ

(المك: ١٠)

(Ve kâlû lev künnâ nesmeu ev na'kilü mâ künnâ fî eshâbi's- saîr) “Aaaah, ah, o laflar kulağımızdan girmedi. Keşke duysaydık, akletseydik, bu cehennemliklerin arasında olmazdık şimdi.” (Mülk, 67/10) diyecekler.

Onlar böyle cehenneme gelirken, şaşırarak melekler. onlara diyecekler ki:

أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَذِيرٌ

(الملك: ٨)

(E lem ye'tiküm nezîr) “Allah Allah! Yâhu size bu cehennemi anlatan, bu tehlikelerden uyarıcı, ikaz eden bir insan, bir korkutucu hiç gelmedi mi?” (Mülk, 67/8)

Onlar şöyle cevap verirler:

قَالُوا بَلَىٰ قَدْ جَاءَنَا نَذِيرٌ فَكَذَّبْنَا وَقُلْنَا مَا نَزَّلَ

اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ كَبِيرٍ

(الملك: ٩)

(Kâlû belâ) “Evet, doğrusu bize, bu azap ile korkutan bir peygamber gelmişti; (fekezzebnâ ve kulnâ mâ nezzele'llâhu min şey') fakat biz onu yalan saymış ve: ‘Allah’ın bir şey indirdiği yok; (in entüm illâ fî dalâlin kebîr) siz olsa olsa büyük bir sapıklık içindesiniz!’ diye inkâr etmiştik.” (Mülk, 67/9) diyecekler.

Yâni bugün burada inkâr edenler, orada Allah'ın vaad ettiği her şeyin hak olduğunu gördükleri zaman:

أَلَيْسَ هَذَا بِالْحَقِّ

(الأنعام: ٣٠)

(E leyse hâza bi'l-hak) “Bunlar hak değil mi? Sizin inkâr ettiğiniz şeyler masal mıymış? Bak gerçek değil mi?” (En'am, 6/30) Gerçek... O zaman anlayacaklar, ama iş işten geçecek.

Mü'min olmak; gerçek mânasıyla, hakikatiyle Allah'a tevekkül etmektir. Allah'a tevekkül edeceksin. Bu sözü söyleyen, kendisi bak nasıl tevekkül ediyor. Çöle susuz, azıksız yürüyüp gidiyor; tevekküle bak...

Tevekkül, Allah'a dayanmak, Allah'a güvenmek; çok mühim bir huy, çok mühim bir duygu... İnanan insanın işi... İnanmayan insanın tevekkülle işi yok... Tevekkül edemez Allah'a... Ama inanıp da hakkıyla Allah'a tevekkül edene de, Allah yardımını eriştirir.

“—Hocam çok kesin konuşuyorsun...”

Çok misalini gördüm muhterem kardeşlerim! Kendi öz hayatımda, çocukluğumdan beri çok gerçek misalini gördüm. İnkârı biz duymadık mı, küfrü biz duymadık mı, ateizmi biz duymadık mı, Felsefe okumadık mı?.. Hepsini biliyoruz. Her türlü fikir kafamızın şu deliklerinden aklımıza girdi, hepsini biliyoruz biz de.

Cumhuriyet devrinde yaşadık. İşte bu ortamda... Hepsini biliyoruz. Yâni bunların bildiği her şeyi biliyoruz, bilmediklerini de biliyoruz. Hepsini biliyoruz. Çok yaşadım, yâni çok misalini gördüm. Sen Allah'a hakkıyla tevekkül edersen, Allah müthiş bir şekilde, insanın tüylerini diken diken edecek şekilde insana yardım ediyor.

Şimdi bak misâl... Olmuş misalleri söyleyelim de, neymiş havada kalmasın. Hacca gidiyoruz, Amman'da bir ahbap var. Bir ahbap var ama, ne adresi var, ne telefonu var, hiç bir şeyi yok... İsmi de tam bilmiyoruz. Amman kocaman şehir, hiç bir şey bilmiyoruz. İçimizde tevekkül erbâbı var, er kişiler var. Kafileyiz ama içimizde ârif insanlar var. Aradığımız adam bir yol kavşağında karşımıza çıkıyor.

“—Aaaa, biz de sizi arıyorduk yâhu!” diyoruz, sarılıyoruz, musafaha yapıyoruz.

“—Gel arabamıza, hadi bakalım evine...”

E nasıl oldu? Allah'a tevekkül etti, Allah o adresini aradığımız adamı karşımıza çıkardı. İşte böyle. Nasıl olduğunun misali, hayatımızdan misal...

Okuyoruz, üflüyoruz, imtihana gidiyoruz. Şimdi yarın imtihana girecek kardeşlerimiz. Tevekkül et Allah'a, bak cevap çıktı Ebû Turâb-ı Nahşebî'den... Allah'a tevekkül et, dayan, Allah sana imtihanda yardım eder.

“—Yâ Rabbi, ben bu derse çalışmadım. Evet çalışmamak ayıp, günah, doğru değil, çalışıp girseydim daha iyiydi ama, çalışmadım. Sen bu imtihanda beni mahcub etme, geçir, bana üç tane, şu soru şu soru şu soru çıksın...”

O sorular çıkıyor. Titriyorsun böyle, imtihana giriyorsun, bakalım hangi soru çıkacak. Üç konudan başka o kitaptan hiçbir şeye çalışmamışsın, bilmiyorsun. Üç tane konu... Mümeyyiz söyle bakalım diyor, böyle başından aşağıya kaynar sular dökülmüş gibi oluyor. Soru bir... Tıkır tıkır söylüyorsun. Soru iki... Tıkır tıkır söylüyorsun. Soru üç... Tıkır tıkır söylüyorsun. İşte böyle. Tevekkül et.

En aşağısı *icâbet*, en yukarısı *tevekkül*... 17 derecenin iki tanesi gitti, kaldı on beş tanesi... Arkadaşlar arayacaklar, bir dahaki haftaya bakarsın bir şeyler gelir. Bu aradaki on beş tane neymiş... Ama sen bu hafta içinde *icabetle tevekkülü* yerine getirmeğe çalış da, aradakiler ne bakalım, onlar da olur Allah'ın izniyle...

d. İbadetin En Faydalısı

قَالَ وَقَالَ أَبُو تَرَابٍ لَيْسَ مِنَ الْعِبَادَاتِ شَيْءٌ
أَنْفَعُ مِنْ إِصْلَاحِ خَوَاطِرِ الْقُلُوبِ

TS. 149/9 (Kàle, ve kàle ebû türâbin: Leyse mine'l-ibâdâti şey'un enfau min islâhi'l-havâtiri'l-kulûb)

Aynı ravinin rivâyet ettiğine göre, Ebû Türâb en-Nahşebî Hazretleri şöyle demiş:

(Leyse mine'l-ibâdâti şey'un enfau min islâhi'l-havâtiri'l-kulûb) İbadetler var... İbadetler nelerdir?.. Namazdır, oruçtur, zekâttır, hacdır...

Başka? Bitti mi? Çok... Tefekkür ibadettir meselâ... Millet bunu bilmiyor. Sükût ibadettir. Millet sükûtu bilmiyor. Çocuklar da bilmiyor, bağırıyorlar. Bilseler bağırmayacaklar. Sükût da ibadettir. Başka böyle ibadet olan şeyler var.

Tabii ibadetlerin hepsi faydalıdır da, en faydalısı hangisidir? (*Leyse mine'l-ibâdâti şey'un enfau min islâhi'l-havâtiri'l-kulûb*)

”İbadetlerin içinde kalbin hatıralarını, havâtırını ıslah etmekten daha faydalı bir ibadet yoktur.”

Buradan iki şey anlıyoruz:

Bir; insanın kendi kalbiyle, kalbine gelecek fikirlerle uğraşması, onları ıslaha çalışması ibadettir. Birinci hakikat bu...

“—Bunu bilmiyordum!” Daha neler bilmiyoruz.

Birisi bu; insanın kalbini, gönlünü ıslah ve kontrol etmesi, gönlündeki şeyleri temizlemesi, gönlüne nazar etmesi ve işe yaramayan şeyler varsa onları gönlünden çıkarması; bu ibadettir.

Islah... Kalbini ıslah etmek; gönlündeki fikirleri, niyetleri, düşünceleri ıslah etmek. Tamam, bu ibadet ve ibadetlerin en faydalısı...

Neden? Sen kalbini temizleyebildin mi Allah tecellî edecek. Sen Allah'ı nereden bileceksin? Hiç düşündün mü? Allah'ı bu gözle görebilir misin? Göremezsin. Niye? Güneşe bile bakamıyorsun da ondan...

Mûsâ AS.

“—Cemalini göster yâ Rabbi!” dedi.

“—Yâ Mûsâ, göremezsın! Çünkü bu gözle görülmez.” dedi.

Bu göz, Allah’ı müşahedeye mütehammil bir uzuv değil. Kör olur, göremez, yanar.

Bu gözle görülmezse ne kaldı, ne yapacak? Gönül gözüyle görecektir, gönlünden bilecek. Müşahede gönülde olur. Gönülde olacak ama gönül karma karışık, pis, tıklım tıklım dolu.

Gönlünde, kalbinde ne var? Bak bakalım neler var?

Dünya var; keyif, zevk, kin, hırs var. Burası tıklım tıklım dolu, ardiye, çöplük, pis... Kollarını sıvayacaksınız, buradan bunları çıkaracaksınız. Kin kalmayacak, kibir kalmayacak, başka düşünceler kalmayacak.

“—Hocam! Ben senin dervişin oldum ama Allahu ekber diyorum, namaza duruyorum aklımdan kötü, müstehcen şeyler geçiyor.”

Kalbine bir yerden, yarıktan pis su giriyor. Yarıktır var, bozuk bir yer var; oradan kalbine pis şeyler geliyor.

Allahu ekber diyormuş, müstehcen şey geliyormuş. Tabii tamir edilmesi lâzım, içine pis şeyin girmemesini sağlamak lâzım. İçine girmiş pis şeyleri def etmeyi bilmek lâzım. “Defol oradan!” diye savurup atmasını bilmek lâzım.

O çalışmayı yapmamış, içine gelen fikirleri atmasını bilmiyor... O zaman, “Allahu ekber!” diye namaza durduğu zaman bakkal geliyor önüne, hesap geliyor, yarınki dersler geliyor,

düinkü olaylar geliyor... Mecmua geliyor, resim geliyor...

Tabii, şeytan da getiriyor. Sen gündüz falanca mecmuanın müstehcen resmine baktın ya, hadi bakalım şeytan getiriyor. Namaza durdun ama, ne haber, bak... Çünkü sen ona gündüzden baktın, şeytan şimdi seninle alay ediyor orada... Şeytan orada alay ediyor. Gözünü korumadın, gözünden içeriye girdi, oradan sızıyor kalbine, tam namazda senin karşına çıkıyor.

O halde, ibadetlerin en faydalısı, insanın bu içine gelen havâtırını ıslah etmesi. İyi şeyleri hatıra getirtmek, kötü şeyleri düşünmemek ve kalbini temizlemek işi oluyor.

Bu nasıl olur? Bak yolda gelirken bizim Akra Radyosu'nu açtım, dinliyoruz. Ebû Zerr-i Gıfârî RA'ın hanımına sormuşlar... Ebû Zer el-Gıfârî Hazretleri, sahabeden, Peygamber SAS Efendimiz'in sevdiği bir sahabi. Sormuşlar:

“—Gündüzü nasıl geçirdi?”

“—Tek başına...” Ben hayret ettim, siz de hayret edeceksiniz muhakkak: “Tek başına sabahtan akşama kadar tefekkür ederdi.” diyor.

İnsan yarım saat tefekkür, on beş dakika tefekkür, beş dakika tefekkür değil. Sabahtan akşama zihnini konsantre ediyor, tefekkür ediyor.

Bak, sen böyle yaptın mı, ben böyle yapıyor muyum?.. E böyle nerede yapılabilir? Bu gürültüde, patırtıda biraz zor.

Bir kenara çekilirsin... Halvet deniliyor ona. Halvete çekilirsin, çileye girersin, kırk gün tesbih çekersin. Tesbih çektikçe zihnin tesbihle meşgul olur, Allah'la meşgul olur, kötü şeyler, havâtır kalbinden çıkar, atılır.

İşte tabii böyle bir şeylerin olması lâzım, yapılması lâzım! Yapıla yapıla, insanın kalbine kötü şeylerin gelmesinin engellenmesi lâzım! Havâtır; hatıralar, yâni hayaller, düşünceler, fikirler... Gönlüne onların hücûmunu engellemek lâzım!

Şimdi biliyorsunuz hiç bir şey boş kalmaz. İyi şeyle doldurursan, iyi şeyle dolar; iyi şeyle doldurmazsan, hiç olmazsa hava dolar, sızar; bir şey boş kalmaz. Eğer kalbini iyi hatıralarla doldurursan, iyi düşüncelerle doldurursan, niyetini iyi şeylere yorarsan, iyi şeyler üzerinde kafanı çalıştırırsan; kalbin ıslah olmağa başlar. Kötü şeylerle meşgul oldukça da, kalbine kötü şeyler dolmağa başlar.

Binâen aleyh, tedbir alacaksın. Bir kere içeriye kötülük girmesin diye... Meselâ kötü yayınları okumayacaksın! Kötü şeylere bakmayacaksın, gözüne sahip olacaksın! Gözünden içeriye kötü şey girmesin! Kötü şeyleri dinlemeyeceksin!

İyi şeyleri okuyacaksın! Allah'ı zikredeceksin! Hadis okuyacaksın, Kur'an-ı Kerim okuyacaksın, ayet okuyacaksın! Sâlih kimselerin yanına gideceksin, sâlih insanların sohbetinde bulunacaksın; böylece kendini koruyacaksın. Kötü muhitlerden, kötü işlerden koruyacaksın. Ondan sonra da kalbine gelen havâtırını def etmek için, bir mücadele yapacaksın.

Nakşibendi tarikatının prensiplerinden birisi de, *nigâh daşt prensibidir. Nigâh dâşten ne demek? Beklemek demek. Kalbinin önünde, kapısında nöbetçi gibi duracak insan. Elinde silah, kalbinin kapısı... İçeriye gereksiz şeyi sokmayacak. Derviş, kalbinin kapısında bekleyecek, kalbine kötü fikir sokmayacak. Nigah daşt, önemli bir prensiptir.*

Bu da aynı şeyi söylüyor. Yâni, "İnsanın havâtırını ıslahından daha güzel ibadet olmaz." diyor. Bu da ibadettir.

Bakın burada, Türkiye’de, insanın kötü şeyler düşünmesi, icrâ etmedikçe suç olmaz. Ama Mekke’de suç olur. Mekke’de insan, içinden geçen şeylerden de sorumludur. Mekke’de artık öyle sâfîleşecek ki, kötü şey de düşünmeyecek. Mekke’de kötü düşüncesine de pat diye tokat gelir. Burada gelmez. Burada müsaade var.

Ama orası artık çok muhterem bir yer. Orada kalbinden geçen niyetlere, havâtırına da ceza gelir. İyi şeyler düşünecek. Kafasını iyi şeye yoracak. O kadar iyi şeyle meşgul olacak ki, kötü şeye vakit kalmayacak. Aksi takdirde onu yapamazsa, orada cezaya uğrar insan.

Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi şu Allah’ın nazargâhı olan, tecellîgâhı olan, ma’rifetullahın, aşkullahın, muhabbetullahın yeri olan gönlünü iyi koruyan kullarından eylesin... Gönlünü muhafaza eden, nurlandıran kullarından eylesin... Kalbi pırıl pırıl, bir saray gibi ıslıl ıslıl olan kullarından eylesin...

Allah gönlümüze ma'rifetullahını yerleştirsın, muhabbetullahını yerleştirsın... Onları bize ihsân eylesin... İçi nurlu, gönül gözü açılmış, mânevî hayatın esrârını anlayan, Allah'ın hikmetlerini anlayan kullarından eylesin...

Ömrümüzü böyle bu anlayış ile, Allah'ın sevdiği işleri yaparak geçiren kullardan olmaya muvaffak eylesin bizleri... Huzuruna sevdiği, râzı olduğu kullarından olarak varmayı, iltifatına ermeyi, rızasına ulaşmayı, cennetine girmeyi, cemâline ermeyi nasib eylesin...

Fâtiha-i Şerife mea'l-besmele!..

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

24. 06. 1995 - İstanbul

[Bütün TASAVVUF SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

SERVER
Kürsü